

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 7.6.2006
KOM(2006) 283 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Zalecenia w sprawie wznowienia zaangażowania Unii Europejskiej w Iraku

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Zalecenia w sprawie wznowienia zaangażowania Unii Europejskiej w Iraku

I. WSTĘP

Irak stoi w obliczu ogromnych wyzwań: braku bezpieczeństwa wynikającego z terroryzmu, działalności partyzantów, zorganizowanej przestępczości i przemocy na tle religijnym; poważnych niedoborów w zakresie podstawowych usług; powszechnego naruszania praw człowieka; oraz powszechnej instytucjonalnej słabości administracji kraju.

Komunikat Komisji z 2004 r. „Projekt ramowy zaangażowania się Unii Europejskiej na rzecz odbudowy Iraku”¹ oraz załączony do niego list podpisany przez komisarza i wysokiego przedstawiciela ds. stosunków zewnętrznych, określały strategię średnioterminową zaangażowania UE w Iraku w reakcji na powstanie nowego irackiego rządu tymczasowego oraz przyjęcie rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1546.

Od 2004 r. przy niekorzystnym i pogarszającym się stanie bezpieczeństwa, kraj ten poczynił istotne postępy w zakresie procesu politycznego i konstytucyjnego, co doprowadziło do stworzenia pierwszego konstytucyjnego rządu. W 2005 r. dwukrotnie odbyły się wybory oraz ukończono projekt nowej konstytucji, który następnie został przyjęty w wyniku powszechnego referendum w październiku 2005 r. Podczas wyborów frekwencja wyborcza była wysoka.

Po objęciu władzy przez nowy rząd nadszedł odpowiedni moment dla dokonania oceny poczynionych postępów w odniesieniu do komunikatu z 2004 r. oraz przyjrzenia się na nowo możliwościom zaangażowania się UE w Iraku, zaczynając od dialogu politycznego z nowym rządem.

Strategia średnioterminowa określona w komunikacie z 2004 r. wskazywała następujące cele:

- bezpieczny, stabilny i demokratyczny Irak;
- otwarta, trwała i zróżnicowana iracka gospodarka rynkowa;
- Irak utrzymujący pokojowe stosunki z sąsiadami oraz zintegrowany ze wspólnotą międzynarodową.

Cele te nadal obowiązują, pomimo niestabilności, napięć politycznych oraz pogarszającego się stanu bezpieczeństwa w kraju.

W tej trudnej sytuacji UE kontynuuje realizację działań określonych w komunikacie z 2004 r. Jest jednym z najsilniej zaangażowanych podmiotów międzynarodowych, udzielającym wsparcia dla procesu politycznego i konstytucyjnego, które obejmuje bogatą wiedzę fachową i obszerne zasoby na potrzeby procesów wyborczych i ustanowienia państwa prawa.

---

¹ COM (2004) 417 z dnia 9 czerwca 2004 r.

Zapewnia poważną pomoc finansową, zwłaszcza poprzez Międzynarodowy Fundusz na rzecz Odbudowy Iraku (IRFFI). Otwarte zostało przedstawicielstwo Komisji Europejskiej. Unia zintensyfikowała również współpracę z przywództwem politycznym Iraku poprzez m.in. ustanowienie ram dialogu politycznego w oparciu o Wspólną deklarację UE i Iraku w sprawie dialogu politycznego podpisaną dnia 21 września 2005 r., wizyty *trojki* oraz sponsorowaną przez UE i USA konferencję międzynarodową, która odbyła się w Brukseli w czerwcu 2005 r. Unia nawiązała również stosunki z nowym rządem i zaproponowała podjęcie negocjacji w sprawie porozumienia o handlu i współpracy. Przez cały czas swojego zaangażowania Unia Europejska utrzymuje bliskie kontakty i prowadzi dialog z pozostałymi kluczowymi podmiotami międzynarodowymi stawiającymi sobie za cel wsparcie Iraku w rozwiązywaniu stojących przed nim problemów.

W oparciu o analizę sytuacji bieżącej oraz rysujących się wyzwań niniejszy komunikat przedstawia szereg **zaleceń dotyczących zaangażowania UE**, skupiających się na kilku kluczowych założeniach. Niniejszy komunikat stanowi podstawę dialogu i współpracy między UE i nowym rządem irackim. Kadencja rządu obejmuje okres czterech lat, jednak zalecenia przedstawione w niniejszym komunikacie nie są powiązane z określonym harmonogramem.

- Dwa czynniki mają **decydujące znaczenie** dla większego zaangażowania UE. Są to: integracja procesu politycznego i rządów oraz stan bezpieczeństwa w kraju.

II. WYZWANIA STOJĄCE PRZED IRAKIEM

Głównymi wyzwaniami stojącymi przed Irakiem i nowym rządem są: zachowanie jedności kraju i działania na rzecz pojednania; zabezpieczenie bezpieczeństwa w odniesieniu do praw człowieka; zapewnienie podstawowych usług oraz możliwości zatrudnienia, co wzmocni możliwości działania administracji krajowej; oraz promowanie stabilności gospodarczej i trwałego wzrostu przynoszących korzyści całej ludności.

Oceniając ogólne wyzwania stojące przed Irakiem należy poddać bardziej szczegółowej analizie szereg określonych dziedzin. Dziedziny te, zarówno o charakterze politycznym, jak i gospodarczym, są od siebie wzajemnie zależne, ale zasadniczo dzielą się na dwie grupy: wzmocnienie demokracji i rozwój gospodarczy.

Wzmocnienie demokracji i społeczeństwa obywatelskiego

Realizacja procesu politycznego w 2005 r. przebiegała pomyślnie, jednak **fundamenty demokracji** potrzebują dalszego wzmocnienia. Planowana organizacja wyborów na poziomie lokalnym i regionalnym oraz przegląd konstytucji stanowiąc będą istotne wskaźniki określające zaangażowanie Iraku w przemiany demokratyczne.

W październiku 2005 r. w referendum konstytucyjnym naród iracki dał wyraz swojemu poparciu dla federalnej unii regionów i prowincji. Konstytucja tworzy ramy życia politycznego i społecznego, które zaakceptowała większość Irakijczyków. Jednak niektóre irackie społeczności uważają, że jej obecny tekst nie uwzględnia w pełni ich obaw i aspiracji. Dlatego też potrzebna jest akceptacja konstytucji jako słusznej podstawy dla integracji i nowoczesnych rządów, z podziałem kierowania gospodarką i odpowiedzialności między rząd centralny oraz samorządy prowincjonalne i lokalne. Zapewnia ona także podstawę dla podziału bogactwa narodowego oraz polityki gospodarczej, energetycznej i fiskalnej.

Konstytucja stanowi również, że jednym z głównych zadań nowo wybranej Rady Reprezentantów będzie przegląd i rozwój środków legislacyjnych i instytucjonalnych określonych w jej tekście.

W procesie demokratycznym zasadniczą rolę odgrywa **społeczeństwo obywatelskie**. Istnieje szerokie pole dla działań w zakresie wzmacniania przez Irak i podmioty międzynarodowe społeczeństwa obywatelskiego, w tym w dziedzinach takich jak wspieranie wolnych mediów, promowanie zaangażowania i monitorowania, wspieranie przestrzegania praw człowieka oraz podstawowych swobód, łącznie z prawami kobiet, dzieci oraz mniejszości religijnych i etnicznych.

Jedność kraju

Kwestia **jedności narodowej** Iraku wiąże się z poczuciem przynależności i tendencją do określania się zgodnie z liniami podziałów religijnych lub etnicznych. Dowiodły tego wybory, referendum konstytucyjne w 2005 r., jak również akty przemocy na tle religijnym. Wyzwaniem, przed jakim stoi bezpośrednio nowe przywództwo irackie, jest przedstawienie i obrona modelu rządów ponad obecnymi, pogłębiającymi się podziałami.

Tendencja ta odbija się niekorzystnie także na równowadze etnicznej, religijnej i politycznej innych krajów w regionie i regionu jako całości. W kilku krajach sąsiadujących zamieszkują te same społeczności etniczne i religijne co w Iraku. Gdyby Irak zmierzał w stronę rozpadu, przyczyniłoby się do nasilenia separatyzmu etnicznego i religijnego w innych krajach regionu. Zabezpieczenie integralności terytorialnej Iraku jest więc także w interesie jego sąsiadów, a także społeczności międzynarodowej jako całości.

Aby Irakowi przestały grozić podziały wewnętrzne, w dziedzinach takich jak dobór pracowników, skład narodowych irackich sił bezpieczeństwa i poszczególnych ministerstw oraz przy dostęp do usług i podziale zasobów należy przestrzegać **zasady integracji**. Utworzenie rządu jedności narodowej stanowi ważny krok w tym kierunku. Istotne są również inicjatywy wspierające pojednanie narodowe.

Bezpieczeństwo i ustanowienie państwa prawa

Fala przemocy po zamachu bombowym na meczet w Samarze 22 lutego 2006 r. stanowiła nasilenie widocznej już tendencji do **przemocy o podłożu religijnym**. Akty przemocy coraz częściej wiążą się z działaniami zorganizowanych milicji i ugrupowań zbrojnych reprezentujących określone grupy religijne. Sytuację pogarsza widoczna niezdolność krajowych służb bezpieczeństwa do zapewnienia bezpieczeństwa, a także powiązania zarówno milicji, jak i służb bezpieczeństwa ze światem przestępczym. Co gorsza zwykłym Irakijczykom zagraża także zorganizowana przestępczość i przemoc uliczna.

W rezultacie ludzie zwracają się ku swoim grupom etnicznym lub religijnym w poszukiwaniu ochrony i wsparcia, a przy tym nasila się wewnętrzna migracja i emigracja. Społeczności zamieszkałe w okolicach zróżnicowanych pod względem etnicznym i religijnym przenoszą się na obszary, gdzie ich grupa stanowi większość.

Dlatego też zapewnienie bezpieczeństwa będzie jednym z najważniejszych problemów, z którymi uporać się będzie musiał nowy rząd. Kluczowe znaczenie będzie miała konfrontacja z partyzantami i milicjami. Ogłaszano już **inicjatywy rozbrojenia, demobilizacji i reintegracji (Disarmament, Demobilisation and Reintegration - DDR)**. Ważne jest jednak,

aby działania w zakresie bezpieczeństwa nie były sprzeczne z **zasadami państwa prawa** ani **poszanowaniem praw człowieka**. Priorytetowe powinny być działania w zakresie zapobiegania łamaniu praw człowieka i przesiedlania społeczności. Po latach brutalnych rządów minionego reżimu aparat bezpieczeństwa oraz systemy sądownictwa i więziennictwa muszą zostać wyraźnie zmienione, aby odzyskać zaufanie społeczeństwa. Ustanowienie państwa prawa jest czasochłonne i nie stanie się to z dnia na dzień, jednak przywódcy Iraku muszą pokazać, że stale pracują nad poprawą sytuacji.

Stworzenie podstaw trwałego rozwoju gospodarczego

Podstawowe usługi i tworzenie miejsc pracy

Równie ważne, i ściśle powiązane z kwestią bezpieczeństwa, jest zapewnienie podstawowych usług, a także zatrudnienia i dochodów poprzez wznowienie działalności gospodarczej. Te dwa cele zajmują oczywiste miejsce w programie każdego nowego rządu. Jednak w przypadku Iraku, gdzie zarządzanie i infrastruktura w dziedzinach takich jak opieka medyczna, edukacja i elektryczność uległy pogorszeniu w ostatnich latach rządów Saddama Husajna i w których w ostatnim okresie nie nastąpiła żadna poprawa jakościowa ani ilościowa, rząd musi skoncentrować się na stanowczych działaniach mających na celu zapewnienie **podstawowych usług**, aby poprawić jakość życia ludności. Brak elektryczności i wody oraz trudności z dostępem do edukacji i opieki medycznej przysparzają codziennych zmartwień, nie tylko powodując napięcia społeczne, ale także spowalniając odbudowę gospodarki. Brak działań w tych dziedzinach zmniejszy potencjał przyszłych pokoleń Irakijczyków.

Podobnie paląca jest potrzeba **tworzenia miejsc pracy** oraz zapewnienia możliwości uzyskiwania dochodu. Posiadanie pracy wyeliminuje finansową zachętę do wstępowania w szeregi milicji lub grup partyzanckich bądź terrorystycznych przez niektórych Irakijczyków. Kapitał ludzki Iraku był kiedyś jednym z największych atutów tego kraju. Poziom wykształcenia w Iraku był 20-25 lat temu znacznie wyższy niż w pozostałych krajach regionu, jednak z biegiem lat obniżał się i obecnie jest zdecydowanie niższy niż w sąsiednich państwach. Młodsze pokolenie jest dziś często wykształcone gorzej od swoich rodziców. Tę tendencję należy odwrócić, aby Irak mógł w pełni wykorzystać swój kapitał ludzki.

Ustanowienie działającego systemu administracyjnego

Służba cywilna jest największym pracodawcą w kraju, jednak przez wiele lat była ona niewłaściwie zarządzana, co jest przyczyną braków w zakresie modernizacji i doskonalenia umiejętności. Konieczna jest poprawa jej efektywności i wydajności, aby mogła ona w większym stopniu tworzyć, wdrażać i realizować założenia polityczne. Te braki mają także poważne implikacje w zakresie zarządzania gospodarką i zapewniania podstawowych usług publicznych. Przeprowadzana w Iraku **reformacja** struktur, przepisów i procedur administracji publicznej powinna być wspierana przez wspólnotę międzynarodową.

Dywersyfikacja energetyczna i gospodarcza

Irak posiada **drugie na świecie pod względem wielkości rezerwy ropy naftowej** oraz bogate i nienaruszone **zasoby gazu ziemnego**. Motorem gospodarki jest sektor energetyczny, jednak jego wydajność jest znacznie niższa od możliwości, a generowany dochód daleki od optymalnego. Przestarzałe technologie, brak przejrzystej, efektywnej i nowoczesnej administracji, niedostatek inwestycji oraz częste grabieże i sabotaż infrastruktury to niektóre z

czynników utrudniających. Ponadto ze względu na niedociągnięcia techniczne w systemie pomiaru ilości ropy naftowej administracji brak jasnego przeglądu wielkości wydobycia i eksportu, co zachęca do przemytu i defraudacji dochodów ze sprzedaży ropy naftowej.

Poważne uzależnienie od dochodów z ropy naftowej czyni Irak bardzo podatnym na zewnętrzne czynniki ekonomiczne. Niedawny wzrost cen ropy naftowej na rynku międzynarodowym był korzystny dla Iraku. Jednakże spadek cen będzie ciężkim ciosem dla jego gospodarki. Zmniejszenie uzależnienia od ropy naftowej poprzez **dywersyfikację gospodarczą** pozwoliłoby na ograniczenie wpływu wahań cen ropy naftowej na gospodarkę i na stworzenie nowych miejsc pracy. Można to osiągnąć poprzez promowanie innych możliwości uzyskania dochodu (niezwiązanych z sektorem energetycznym), które opierają się na innych atutach Iraku, takich jak **woda czy rolnictwo**. Kraj ten jest wyjątkiem w regionie, ponieważ biegają przez niego dwie duże drogi wodne. W Iraku, stanowiącym serce „Żyznego Półksiężycy”, 20% ludności w wieku roboczym zatrudnionych jest w rolnictwie. W regionie, w którym wiele krajów boryka się z niedoborem wody w rolnictwie, sytuacja Iraku jest korzystniejsza niż jego sąsiadów. Zwiększenie produkcji i eksportu produktów rolnych to ważne dziedziny mające potencjał wspierania dobrobytu i dywersyfikacji gospodarczej. W handlu regionalnym atutem mogłaby być również woda.

W trybie priorytetowym należy zająć się występującymi w Iraku **niedociągnięciami fiskalnymi**. W chwili obecnej ogromna część PKB Iraku zużywana jest przez system dystrybucji publicznej (spadek po sankcjach z okresu przed 2003 r.) i przez dotacje na krajowe zużycie ropy naftowej. Reformy gospodarcze (określone w umowie kredytu stand-by z MFW) pozwolą rządowi na realizację inwestycji publicznych i rozwój programu zdefiniowanego w krajowej strategii rozwojowej. Reformy są pilnie potrzebne w celu wzmocnienia procesu budżetowego, w tym księgowania dochodów i wydatków oraz promowania rozliczalności. **Proces budżetowy** powinien być wykorzystywany jako podstawowy instrument polityczny. Rząd musi przygotować ujednoczony budżet wydatków kapitałowych i bieżących w średnioterminowych ramach wydatków. Cała pomoc ze strony ofiarodawców powinna zostać ujęta w ujednoczonym budżecie krajowym.

Wprowadzone powinny zostać **reformy w środowisku regulacyjnym biznesu i usług finansowych** zapewniające inwestycje prywatne, w średnim horyzoncie czasowym potrzebne do finansowania infrastruktury naftowej i elektrycznej. Reformy należy jednak odpowiednio skalibrować, aby zapobiec ewentualnym negatywnym skutkom społecznym.

III. ZALECENIA DOTYCZĄCE WSPARCIA UE

Irak to kraj bogaty w zasoby ludzkie, naturalne i kulturalne, z ogromnym potencjałem, dzięki któremu może na powrót stać się ważnym partnerem regionalnym i międzynarodowym, aczkolwiek obecnie przeżywa on ogromne trudności związane z brakiem bezpieczeństwa i stabilizacji. Sytuacja w Iraku, niezależnie od jej rozwoju, będzie miała dla Unii Europejskiej implikacje w zakresie bezpieczeństwa, gospodarki, energetyki i polityki. Dlatego też w interesie Unii Europejskiej jest promowanie bezpiecznego, stabilnego, demokratycznego i dobrze sobie radzącego gospodarczo Iraku, pozostającego w pokojowych stosunkach z sąsiadami i zintegrowanego ze społecznością międzynarodową.

Po powstaniu pierwszego konstytucyjnego rządu Iraku Unia Europejska zyskuje kolejną możliwość zaangażowania. Zajmuje też pod tym względem dogodną pozycję. Bliskość geograficzna; doświadczenie zdobyte już w Iraku oraz w innych sytuacjach pokonfliktowych;

dobrze ugruntowane relacje z kluczowymi podmiotami międzynarodowymi, w tym z sąsiadami Iraku; siła ekonomiczna UE; oraz potencjalny wkład irackich społeczności emigracyjnych w Europie – wszystko to są atuty, na których Unia Europejska może oprzeć pomoc dla Irakijczyków, mającą na celu zwalczenie negatywnych tendencji. Unia Europejska może także wykorzystać doświadczenia zdobyte w Iraku w drodze dialogu politycznego, wspólnotowego finansowania odbudowy (w latach 2003-2006 sięgnęło ono około 720 mln EUR), współpracy w zakresie państwa prawa oraz stosunków ustanowionych poprzez obecność UE w Iraku.

W krótkim horyzoncie czasowym zaangażowanie Unii Europejskiej powinno być skoncentrowane na niewielkiej liczbie celów podstawowych, w przypadku których może ono przynieść dodatkowe korzyści zapewniając szybkie i widoczne rezultaty. Aby zmaksymalizować efekty i skuteczność, Wspólnota i państwa członkowskie UE powinny w sposób komplementarny skupić swoje wysiłki na realizacji tych podstawowych celów. ONZ powinien nadal odgrywać przewodnią rolę zarówno na płaszczyźnie politycznej, jak i w odbudowie gospodarczej.

Dalsze wsparcie wysiłków ONZ przez UE powinno pozostać najważniejszym elementem zaangażowania UE, wraz z nasilonym dialogiem i współpracą z innymi kluczowymi partnerami. Należy kontynuować działania zmierzające do ożywienia dialogu z sąsiadami Iraku oraz wspierające inicjatywy wzmacniania współpracy regionalnej. UE powinna także nadal popierać irackie wezwanie do odnowienia międzynarodowego zaangażowania politycznego i gospodarczego poprzez konferencję międzynarodową.

Zewnętrzne wsparcie i pomoc polityczna to jednak za mało, aby wyprowadzić Irak z kryzysu. Zmiany w Iraku muszą być inicjowane i realizowane przez Irakijczyków. UE potrzebuje solidnego partnera, zaangażowanego w realizację założeń politycznych i rozwiązywanie bieżących problemów. Działania UE będą uzależnione od korzystnego warunków politycznych i stanu bezpieczeństwa w Iraku. Określono więc pewną liczbę **sprzyjających czynników**, które pozwolą ocenić efekty działań prowadzonych przez UE. Czynniki te będą precyzyjnie określone w ramach dialogu z nowo sformowanym rządem irackim. Dwa decydujące czynniki są jednak wspólne dla wszystkich wyzwań: **wola polityczna Irakijczyków** i poprawa **stanu bezpieczeństwa**.

Na podstawie analizy wyzwań stojących przed Irakiem oraz analizy stanowiska UE sugeruje się, aby wysiłki skupiały się na pewnej liczbie konkretnych celów.

Cel UE: Akceptacja i wsparcie modelu rządów demokratycznych ponad podziałami

Unia Europejska powinna nadal wspierać proces polityczny, popierając politykę i inicjatywy **przeciwdziałające podziałom wewnętrznym** i promujące szacunek i dialog między różnymi społecznościami. W tym celu UE powinna aktywnie współpracować z rządem krajowym, administracjami regionalnymi, ze społeczeństwem obywatelskim, a także z ONZ i innymi partnerami międzynarodowymi. UE może nadal wspierać działania zmierzające do **pojednania narodowego** oraz politykę **upowszechniania integracji** w strukturach administracyjnych.

UE powinna także w maksymalnym stopniu wykorzystać swoje relacje z **podmiotami regionalnymi**, aby zachęcać je do wspierania integralności terytorialnej i jedności narodowej Iraku, a zniechęcać do ingerowania w jego sprawy wewnętrzne.

UE, ściśle współpracując z ONZ, może nadal wносить cenny wkład w proces przeglądu konstytucji oraz dzielić się doświadczeniami państw członkowskich w zakresie podziału obowiązków administracyjnych, równowagi gospodarczej i programów solidarnościowych. Działania takie mogą uzupełniać ambitniejsze środki skierowane do ludności irackiej i zapewnić lepsze zrozumienie implikacji politycznych i ekonomicznych.

Ponadto działania UE mogą wspierać **instytucje parlamentarne i demokratyczne**. Pod uwagę można wziąć środki takie jak budowanie kompetencji i pomoc techniczna dla odpowiednich instytucji irackich oraz programy wymiany lub partnerstwa z administracjami państw członkowskich UE i Parlamentem Europejskim. Innym obszarem możliwego wsparcia jest dalsza pomoc dla irackiej Niezależnej Komisji Wyborczej oraz dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

UE nie powinna ograniczać się do działań w zakresie praw człowieka i demokracji na szczeblu centralnym, lecz powinna szukać sposobów docierania na szczebel regionalny, prowincjonalny i lokalny, aby upowszechnić pożądane założenia polityczne i monitorować ich realizację.

Czynniki sprzyjające – pomoc UE w tych dziedzinach jest już ułatwiona przez integracyjny charakter rządu. Efekty wsparcia UE wzmocni przyjęcie przejrzystych, merytokratycznych i przekraczających podziały wewnętrzne zasad rekrutacji w administracji krajowej. Zgodność z harmonogramem procesu wyborczego zwiększy zaangażowanie Irakijczyków i ich wiarę w proces polityczny.

Cel UE: Przyczynianie się do poprawy bezpieczeństwa poprzez wspieranie państwa prawa i promowanie kultury poszanowania praw człowieka

Szereg państw członkowskich UE zaangażowało się już w prace nad poprawą bezpieczeństwa w kraju. Niektóre państwa członkowskie UE prowadzą szkolenia z zakresu bezpieczeństwa dla personelu policyjnego i wojskowego. Zintegrowana misja UE dotycząca państwa prawa, EUJUST LEX, w kontekście EPBiO, współpracuje z policją iracką, sędziami i służbą więzienną nad opracowaniem zintegrowanego systemu państwa prawa/wymiaru sprawiedliwości. Misja ta, rozpoczęta w lipcu 2005 r., została przedłużona.

Unia Europejska będzie kontynuowała wysiłki zmierzające do **ustanowienia bezpieczeństwa i państwa prawa**. Komisja skorzysta z doświadczeń zebranych podczas misji EUJUST LEX przy opracowywaniu programu w zakresie państwa prawa, mającego wzmocnić system sądownictwa w sprawach karnych i cywilnych. Zapewniona zostanie ścisła koordynacja dalszych wysiłków w kontekście EPBiO z działaniami Wspólnoty w tej dziedzinie. Dalsza współpraca będzie zmierzała do upowszechnienia kultury **poszanowania praw człowieka**, w tym również zasady równości płci, praw dziecka oraz swobody wyznania; obejmując również tworzenie zdolności do monitorowania przestrzegania praw człowieka. Unia Europejska może także rozważyć wsparcie **inicjatyw rozbudowy, demobilizacji i reintegracji** w oparciu o doświadczenia zdobyte w innych sytuacjach pokonfliktowych. UE może także wspierać budowanie kompetencji, aby pomóc irackiemu rządowi i instytucjom monitorować postępy w kierunku wdrożenia odnośnych **międzynarodowych konwencji dotyczących praw człowieka**.

Czynniki sprzyjające – Efekty działań UE wzmocni zaangażowanie się rządu w niezbędne reformy systemu sądownictwa oraz w zapewnienie poszanowania praw człowieka w irackim

aparacie bezpieczeństwa. Krokiem we właściwym kierunku będzie wzmocnienie Ministerstwa Praw Człowieka, ustanowienie Komisji Praw Człowieka i innych instytucji badających naruszenia praw człowieka. Rząd musi także ograniczyć działalność milicji i pozarządowych ugrupowań zbrojnych. Przydatne byłyby także efektywne ramy wsparcia dla społeczeństwa obywatelskiego.

Cel UE: Wsparcie władz krajowych i regionalnych w usprawnianiu świadczenia podstawowych usług i promowaniu środowiska zachęcającego do tworzenia miejsc pracy

Unia Europejska, poprzez pomoc wspólnotową i w ścisłej współpracy z ONZ, już teraz wnosi istotny wkład w programy ukierunkowane mające na celu poprawę dostępu ludności Iraku do podstawowych usług (woda, edukacja, opieka medyczna, asenizacja itd.) – z ogólnym celem poprawy jakości życia w Iraku i zapewnienia trwałej średnioterminowej stabilności. Jeżeli poprawa ma być trwała, rząd musi przyjąć **długoterminową politykę rozwoju społecznego**. Realizacja polityki może być wspierana przez UE w oparciu o iracką krajową strategię rozwojową przyjętą w październiku 2004 r., która zostanie uaktualniona przez nowy rząd. UE we współpracy z innymi podmiotami międzynarodowymi może również pomóc w reformie systemu ubezpieczeń społecznych.

Priorytetem nowego rządu jest tworzenie miejsc pracy. Wysiłki muszą skupiać się na stworzeniu środowiska zachęcającego do tworzenia miejsc pracy i rozwijania działalności przynoszącej dochód. Można to osiągnąć harmonizując różne programy odbudowy, składniki dotyczące tworzenia miejsc pracy oraz promując działania mające na celu **tworzenie miejsc pracy w sektorze prywatnym**, w małych i średnich przedsiębiorstwach. Można kontynuować działania IRFFI. Pozwoliłoby to także na dywersyfikację gospodarki i stworzenie podstaw dla wzrostu potencjału handlowego.

Czynniki sprzyjające – Efekty wsparcia UE wzmocni zaktualizowana krajowa strategia rozwojowa określająca jasne priorytety. Rząd musi znaleźć kompromis polityczny między wdrożeniem kluczowych reform strukturalnych (które mogą wymagać krótkoterminowych wyrzeczeń, aby przynieść długoterminowe korzyści) a zapobieganiem niepokojom społecznym. Jednocześnie funkcjonujące mechanizmy koordynacji działań ofiarodawców pomogą dopasować zasoby do potrzeb. Większa widoczność wsparcia będzie mile widziana przez ofiarodawców, gdy tylko pozwoli na to stan bezpieczeństwa.

Cel UE: Wsparcie mechanizmów torujących drogę do odbudowy ekonomicznej i dobrobytu w Iraku

Unia Europejska jest już zaangażowana w promowanie reform gospodarczych i rozwoju na tym obszarze i wykorzysta swoje doświadczenia przy współpracy z rządem irackim w celu wspierania rozwoju gospodarczego i dobrobytu. UE będzie prowadzić otwarty dialog z rządem w celu promowania rozwoju gospodarczego poprzez finansowanie, wysiłki w kierunku redukcji zadłużenia i programy poszerzenia współpracy.

Na początku działania UE skupiać się będą na eliminacji obecnych niedoborów w irackim sektorze energetycznym. UE powinna wspierać **ramy regulacyjne, prawne i finansowe**, aby promować inwestycje, a zarazem ograniczać korupcję i przestępczość, w tym zorganizowaną. Równolegle powinna promować **regionalną współpracę w zakresie energetyki** poprzez regionalne sieci UE. Możliwe jest również rozpoczęcie **dialogu technicznego** z Irakiem w

sprawie rozwoju irackich zasobów ropy naftowej i eksploatacji rezerw gazu ziemnego, a zwłaszcza eksportu na rynki Maszreku i UE.

Ponadto Wspólnota Europejska będzie promować dywersyfikację gospodarczą, wspierając wdrażanie **zasad handlu i inwestycji** oferujących przynajmniej minimum przewidywalności, przejrzystości i pewności prawnej. Ustanowienie takich zasad jest warunkiem wstępnym dla inwestycji prywatnych podmiotów krajowych i zagranicznych, pociągających za sobą powstawanie nowych miejsc pracy.

Także **negocjacje w sprawie porozumienia o handlu i współpracy** powinny same w sobie oddziaływać jako czynnik wsparcia dla reform wewnętrznych. Negocjacje w sprawie porozumienia o handlu i współpracy mogą być także wstępem do procesu przystąpienia do WTO i zbliżą irackie zasady prowadzenia działalności handlowej do zasad i reguł systemu wielostronnego, ułatwiając **przystąpienie do WTO**. Otwarta pozostaje możliwość korzystania przez Irak z systemu ogólnych preferencji taryfowych, który ułatwia dostęp do unijnego rynku. Zaangażowanie **Europejskiego Banku Inwestycyjnego** w Iraku może zwiększyć zaufanie do Iraku na światowym rynku finansowym. UE może uzupełnić te procesy, udzielając wraz z innymi międzynarodowymi instytucjami finansowymi wsparcia mającego na celu wzmocnienie Banku Centralnego i Ministerstwa Finansów.

Czynniki sprzyjające: - Silna polityczna wola zwalczania defraudacji i korupcji oraz rozwiązania problemów fiskalnych jest warunkiem wstępnym dobrobytu gospodarczego. Irak musi zaangażować się w optymalizację wykorzystania swoich wielkich bogactw naturalnych w celu pozyskania dodatkowych dochodów. Rząd musi przyjąć w tym sektorze odpowiednią politykę i inicjatywy.

Cel UE: Promowanie rozwoju efektywnego i przejrzystego systemu administracji

Niezbędne są reformy administracji publicznej: modernizacja struktur prawnych, wzmocnienie kompetencji zasobów ludzkich i wprowadzenie zasad przejrzystości, rozliczalności i prawidłowego zarządzania finansami. W Unii Europejskiej na poziomie poszczególnych państw członkowskich i na poziomie centralnym spotkać można cały szereg systemów i kultur administracyjnych. Doświadczenia z procesu rozszerzania i wsparcia dla **budowania kompetencji i instytucji** w innych częściach świata mogą zostać wykorzystane w celu udzielenia administracji irackiej pomocy w realizacji reform.

Proces negocjacyjny w sprawie porozumienia o handlu i współpracy UE-Irak stanowić będzie uzupełnienie wsparcia UE dla reformy administracji publicznej. Ukierunkowane wsparcie UE może koncentrować się na szerokim zakresie zagadnień, w tym na zakresach odpowiedzialności różnych ministerstw i organów rządowych.

Negocjacje w sprawie porozumienia o handlu i współpracy oraz ich udane zakończenie ułatwiłyby powstanie funkcjonującej administracji. W kluczowych obszarach wspólnego zainteresowania utworzenie **technicznych grup roboczych** wspierających wymianę know-how i wiedzy fachowej może być dodatkowym atutem umożliwiającym wykorzystanie zasobów UE.

Czynniki sprzyjające - Irak zaangażował się już w reformy, co stanowi element realizacji jego zobowiązań wobec międzynarodowych instytucji finansujących oraz innych podmiotów

zagranicznych. Reforma administracji irackiej wymagać będzie silnego zaangażowania politycznego oraz „mapy drogowej” obejmującej realistyczne cele i punkty odniesienia.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Wyzwania stojące przed Irakiem są wielorakie, złożone i wymagają natychmiastowego działania. UE jest poważnie zainteresowana wsparciem stabilizacji Iraku oraz jego politycznej i gospodarczej odbudowy. Bliskość geograficzna UE i jej szczególna rola w Iraku zapewniają jej wyjątkową pozycję, umożliwiającą nasilenie jej zaangażowania przy współpracy z nowym rządem. Jest to także strategiczna możliwość pomocy Irakowi w odzyskaniu jego pozycji jako ważnego partnera regionalnego i międzynarodowego. Zaangażowanie UE zgodne z zaleceniami przedstawionymi w niniejszym dokumencie powinno uwzględniać samostanowienie Irakijczyków, kompetencje i wartości oraz wykorzystać program i priorytety nowego rządu jako punkt wyjścia.

UE nie jest jednak sama. Jej kluczowym partnerem pozostaje ONZ. Dla zapewnienia pełnej skuteczności istotne znaczenie ma to, aby UE działała wspólnie z innymi podmiotami i partnerami, zarówno regionalnymi, jak i międzynarodowymi, wspierając Irak na drodze ku stabilizacji i dobrobytowi. Będzie to nadal priorytetem UE. Irak musi znaleźć swoje miejsce w regionie w sensie politycznym i gospodarczym. Ważną rolę do odegrania mają tu sąsiedzi Iraku.